

КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

Історія оркестрового виконавства

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»,
«Баян», «Акордеон»,
«Бандура»

Курс	1
Семестр	1-2

Статус

Цикл загально-
професійної підготовки

ECTS	6
Годин	180
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	112

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Бондарчук Віктор Олексійович в. о. професор, кафедри баяна та акордеона, доктор мистецтвознавства, проректор з навчальної роботи
Профіль викладача	
e-mail	Art2603@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс «Історія оркестрового виконавства» розроблено з метою вивчення студентами основних положень щодо становлення і розвитку оркестрового виконавства та його ролі у формуванні музичного професіоналізму України. У виборі тем і напрямів даного курсу враховано його актуальність і проблематику, що дає можливість більш глибокого та диференційованого аналізу оркестрового виконавства та його напрямків у контексті українського інструменталізму. Панорама сучасного музичного мистецтва висвітлює одну з головних і найбільш актуальних, на сьогодні, реалій – проблему підготовки та виховання високопрофесійних оркестрових виконавців і диригентів. В умовах масових глобалізаційних процесів, орієнтація сучасної освіти передбачає використання новітніх культурно-освітніх концепцій, що дають можливість більш широкого диференційованого підходу до проблеми музичної освіти і оркестрового виховання зокрема.

Структурна цілісність освітньо-виховного процесу оркестрового виконавця і диригента передбачає потужний масив практичних занять на кафедрах факультету народних інструментів Національної музичної академії України ім. П.І.Чайковського. Та все ж вивчення проблеми становлення та розвитку ансамблево-оркестрового виконавства розглядається, здебільшого, в оглядовій формі, мало висвітлюючи при цьому, актуальність і значимість заявленої тематики.

Програма «Історія оркестрового виконавства» розрахована для студентів I курсу факультету народних інструментів і включає 180 годин (лекційних – 34 год., семінарських – 34 год., самостійних – 112 год.), що забезпечує послідовність у вивченні курсу та поглибленні знань щодо проблеми українського інструменталізму.

Програма курсу включає теоретичну, методичну частини, семінарські та самостійні заняття.

Матеріалом для ілюстрації основних положень курсу є доробок численних дослідників музичного виконавства, а також матеріали архівних, як історичних, так і музичних фондів України.

Для аналізу оркестрового виконавства України використовуються фотоматеріали, аудіо, відео носії, та прослуховування концертних виступів чинно-діючих музичних колективів.

Мета курсу – ознайомлення з принципом становлення камерно-інструментального та оркестрового виконавства в українському мистецтві.

Завдання курсу: підготовка високопрофесійних оркестрових виконавців та диригентів.

Представлений лекційний курс передбачає опанування цілого ряду знань, умінь та навичок у ознайомленні з маловідомими зразками українського ансамблевого та оркестрового мистецтва, що сприятиме формуванню їх світогляду щодо становлення, розвитку та функціонуванню інструментального виконавства в цілому.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Музичний професіоналізм: історіографія питання.

Тема 2. Формування основних чинників професіоналізму в музичній культурі України.

Тема 3. Музичне мистецтво: функції та класифікація.

Тема 4. Скомороше мистецтво в розрізі української інструментально-виконавської практики.

Тема 5. Традиційні мистецькі форми як прояв самобутності українців.

Тема 6. Класифікаційний принцип музичного інструментарію.

Тема 7. Освітні осередки в аспекті становлення музично-інструментального виконавства України.

Тема 8. Музичні об'єднання як аспект професійного музикування України.

Тема 9. Кобзарські музичні цехові об'єднання: види, структура, принципи функціонування.

Тема 10. Форми колективного виконавства військових угруповань на Україні.

Тема 11. Масткова культура в аспекті оркестрового мистецтва України.

Тема 12. Рогові оркестри в практиці українського музикування.

Тема 13. Становлення симфонічного оркестрового музикування України в розрізі інших виконавських практик.

Тема 14. Міжнародні зв'язки як каталізатор становлення ансамблево-оркестрового мистецтва України.

Тема 15. Малі форми колективного музикування за участю язичкового інструментарію (гармошки).

Тема 16. Основні принципи розвитку ансамблево-оркестрового виконавства в Україні ХХ століття.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування лекцій	16
2.	Вивчення теоретичного матеріалу тем; обговорення проблемних питань, тестування, написання самостійної роботи	24
3.	Самостійна робота студента (виконання письмових домашніх завдань, вивчення окремих тем або питань, що винесені на самостійне опрацювання, доповнення конспектів лекцій тощо)	6
4.	Індивідуальна робота (виконання науково-пошукових завдань, написання рефератів, виконання індивідуальних завдань на картках;	18
5.	Написання модульної контрольної роботи.	24
4.	Підсумковий контроль	12
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**»: студент цілковито оволодів теоретичним матеріалом, логічно й повно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, наводить самостійно приклади та коментує їх. У разі, якщо матеріал винесено на самостійне опрацювання, студент виявляє творчий підхід до вивчення, самостійно оцінює нові факти, явища, погляди тощо. Під час підготовки до заняття, окрім запропонованих викладачем додаткових посібників, опрацював самостійно дібрану літературу, вміє критично її оцінити. Відповідаючи, студент не допускає фактичних і мовленнєвих помилок.

Виявляє сформовані вміння та навички щодо критичної оцінки інших наукових праць (рефератів своїх сокурсників, деяких наукових статей тощо) в плані послідовного застосування методики наукового дослідження.

Оцінка «**добре**»: студент добре володіє навчальним матеріалом, спроможний з незначною сторонньою допомогою аналізувати, узагальнювати його. При підготовці матеріалу самостійно спостерігаються елементарні вміння працювати з додатковою

літературою, хоча у студента узагальнення спрощені і неточні. Більшість теоретичних положень підтверджуються прикладами. Фактичні помилки відсутні.

Добре володіє вмінням проведення самостійного наукового дослідження та аналізу якості наукових праць, однак у виконаних завданнях припускається незначних помилок.

Оцінка «**задовільно**»: студент може відтворити приблизно половину матеріалу теми. У разі самостійного вивчення теми – непослідовно і незв'язно відтворює зміст прочитаного. Виклад відзначається поверховістю, недостатньою осмисленістю й логічністю, значною кількістю фактичних помилок. Відповідає на більшість запитань, що конкретизують відповідь. Може навести окремі приклади, проте не завжди точно.

Оцінка «**незадовільно**»: студент відтворює менше половини матеріалу теми. Якщо тема винесена на самостійне вивчення, то студент не може цілісно й точно її відтворити. Відповідь характеризується низьким рівнем усвідомлення, відсутні приклади, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не має сформованих системних знань, не спроможний усунути порушення в ході екзамену, скористатися конкретизуючими запитаннями викладача.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академія Музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя нац. муз. акад. України ім. П.І.Чайковського / Авт.-упоряд.: А. П. Лашенко та ін. – К.: Муз. Україна, 2004. – 560 с.
2. Асаф'єв Б.В. Русская музыка XIX начало XX века. - М.: Музыка, 1979.-340 с.
3. Асаф'єв Б. Музыкальная форма как процесс / Б. В. Асаф'єв. – Изд. 2-е. – Л.: Музыка, 1971. – 376 с.
4. Асаф'єв Б. В. Композитори первой половины XIX века // Асаф'єв Б. В. Избранные труды : в 5 т. – Т. IV : Избранные работы о русской музыкальной культуре и зарубежной музыке / Академик Б. В. Асаф'єв. – М. : Изд-во АН СССР, 1955. – С. 29 – 58.
5. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття: енциклопед. вид.: у 2 т.: Т. 2 (М-Я) / Сергій Безклубенко. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2010. – 256 с.: іл..
6. Бердяев Н. Самопознание (опыт философской автобиографии) / Н. Бердяев. – М. : Книга, 1991. – 445 с.
7. Білоус В. П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Білоус Владислава Павлівна. – К., 2005. – 194 с.
8. Богданов В. Шляхи розвитку духового мистецтва в Україні (від витоків до початку XX століття) : дис. ... доктора мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Богданов Валерій Олександрович ; Нац. муз. академія України ім. П. І. Чайковського. – К., 2008. – 449 с.
9. Бочелюк В. Й. Професіоналізм особистості: теоретико-методологічний аспект / В. Й. Бочелюк, С. А. Білоусов, Г. О. Горбань та ін. / Гуманітарний ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніципального управління" / Віталій Йосипович Бочелюк (ред.). – Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2007. – 248с.
10. Ваврик О.Кобзарські школи в Україні. – Тернопіль. – 2006.- 223с.

11. Варварцев Н.Н. Украина в российско - итальянских общественных и культурных связях. - К.: – Наукова думка. – 1986 р. – 204 с.
12. Вертков Т. Русская роговая музыка. - М.: МУЗГИЗ, - 1948. – 84 с.
13. Волошина Т. К. Музичний простір єврейських містечок східноєвропейського регіону (XIX – початок XX століть) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» ; Володина Тетяна Карлівна. – К., 2010. – 20 с.
14. Гармель О. Музыка в українських маєтках XVIII–XIX століттях / Оксана Гармель // Музыка. – 1998. – №3. – С. 26–27.
15. Гинзбург Л. История виолончельного искусства. Книга вторая. - М.: Музгиз, 1957.- 558 с.
16. Горенко-Баранівська Л. І. Гетьмансько-старшинське середовище і культурно-музичне життя в Україні другої половини XVII–XVIII ст. : автореф. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Горенко-Баранівська Лариса Іванівна. – К., 2001. – 24 с.
17. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методичні та теоретичні аспекти : монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
18. Гуменюк А. Українські народні інструменти. - К.: Наукова думка, 1964. – 241 с.
19. Давидов М.А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста): Підручник для вищ. та середніх муз. навч. закладів. – К.: Муз. Україна, 2004. – 290 с.
20. Давидов М. А. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва / Микола Давидов. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – 223 с.
21. Давидов М. А. Художня майстерність як синтез виражальних, технічних і артистичних засобів / Микола Давидов // Актуальні напрямки розвитку академічного народно-інструментального мистецтва. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. – С. 37 – 38.
22. Єльченко О.О. Народне оркестрове виконавство: аматорство і проблеми художності. - К.: КДУК, 1994. -114 с.
23. Зеленіна Н.В. Підтекст музичного твору: формування і функціонування: Автореф. на здоб. наук. ступ. канд. мистецтвознавства (17.00.03) / НМАУ ім. П.І.Чайковського, наук. кер. проф. І.А.Котляревський. – К., 2004. – 16 с.
24. Іванов П.Г. Оркестр українських народних інструментів. - К.: Музична Україна, 1981.- 110с.
25. Івченко Л.В.Реконструкція нотної колекції графа О.К.Розумовського за каталогами XVIII сторіччя / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2004. – 646 с.
1. Історія світової культури:культурні регіони: навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / Л.Т.Левчук, В.А.Гриценко, В.В.Єфименко. – Вид. 2-ге, стер. – К.: Либідь, 1997. – 448 с.
26. Історія української музики : в 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтва, фольклористики та етнографії імені М. Т. Рильського. – Т. 1 : Від найдавніших часів до середини XIX ст. / ред. М. Гордійчук та ін. – К. : Наук. думка, 1989. – 448 с.; Т. 2 : Друга половина XIX ст. / ред. Т. Булат та ін. – К. : Наук. думка, 1989. – 464 с.; Т. 3 : Кінець XIX – початок XX ст. / ред. М. Загайкевич та ін. – К. : Наук. думка, 1992. – 424 с.
27. Квитка К. Избранные труды в двух томах. Том 2. - М.: – 1973. – 422 с.
28. Кирдан Б. Народні співці-музиканти на Україні / Борис Кирдан. – К.: Музична Україна. – 1980. – с. 180.
29. Кияновська Л. О. Стилвова еволюція галицької музичної культури XIX – XX ст. : автореф. дис.. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.01 «Історія та теорія культури» / Кияновська Любов Олександрівна ; Нац. муз. академія України ім. П. І. Чайковського. – К., 2000. – 38 с.
30. Кононенко П.П. Українознавство. – К., 2006. – 869 с.

31. Корній Л.П. Історія української музики. Частина друга // Київ – Харків – Нью-Йорк. – 1998. – 42-57 с.
32. Корній Л. П. Історія української музики : у 3 ч. – Ч. 3 : XIX ст. : підручник / Лідія Корній. – Київ ; Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 2001. – 480 с.
33. Корній Л. П. Музична культура в Україні / Лідія Корній // Історія української культури : у 5 т. – Т. 3. – К. : Наук. думка, 2001. – С. 980 – 1005
34. Кузьмін М.І. Українська школа музичної майстерності. – Київ. – 2007.- Видання друге. – 60 с.
35. Кушпет В. Старцівство: мандрівні-музиканти в Україні (XIX – поч.. XX ст.). – К.: «Темпора». – 2007. – 493 с.
36. Липаев И. Еврейские оркестры / Иван Липаев // Русская музыкальная газета. – 1904. – №4–8.
37. Липаев И. Оркестровые музыканты / Иван Липаев // Русская музыкальная газета. – 1903. – № 2. – С. 34–39; 1912. – № 27–30. – С. 609–614.
38. Лунина А. Є. Ярмарочное действо в творчестве русских композиторов: образность, драматургия : дис. ... канд.. искусствоведения : 17.00.03 «Музыкальное искусство» / Лунина Анна Евгеньевна. – К., 2008. – 281 с.
39. Некрасова Т. Київська академія та її значення в розвитку музичної освіти й професіоналізму / Т. Некрасова // Українське музикознавство. – 1971. – №6. – С. 239–245.
40. Панасюк І. Кобзарство-бандурництво – ретроспектива традицій // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції: до 70-річчя кафедри народних інструментів Київської консерваторії (НМАУ) імені П.І.Чайковського: зб.ст./редактор-упор. М.А.Давидов. – К., 2010. – С. 68-76.
41. Радзивон В. А. Вопросы методологии в свете проблемы формирования профессионального мышления музыкантов : дис. ... канд. искусствоведения 17.00.02 «Музыкальное искусство» / Радзивон В. А. – К., 1969. – 283 с.
42. Рудчук Ю. Духова музика в Україні XVIII – XIX століття. - К.: – 2006. – 227 с.
43. Русов А. Торбанисты: Грегор, Каэтан и Франц Видорты / А. Русов // Киевская старина. – 1892. – Март. – С. 365–380.
44. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України. Ч.І: навч. посібник / Т.І.Сідлецька. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 122 с.
45. Філософія: словник-довідник: навчальний посібник / За ред.: Ф 56 І.Ф. Надольного, І.І.Пилипенка, В.Г. Чернеця; редкол.: І.Ф.Недольний, В.А.Бітаєв, І.В.Кузнецова, В.Ф.Баранівський, В.В.Пархоменко, Г.Б.Черушева. – 3-є вид., доп., випр. І перероб. – К.: НАКККіМ, 2011. – 480 с.
46. Фільц Б. Музичні цехи на Україні XVI-XIX ст. // Українське музикознавство. - 1982.- №17.- 33-43 с.
47. Фільц Б. М. Київський цех інструментальної музики в XVIII – XIX століттях / Богдана Фільц // Народна Творчість та етнографія. – 1981. – №5. – С. 22–29.
48. Фундуклей И. Статистическое описание Киевской губернии : в 3 т. – Т. 1. / И. Фундуклей. – СПб., 1852. – 512 с.; Т. 3. – 582 с.
49. Хай М. Музично-інструментальна культура українців. - Київ-Дрогобич. – 2007. – 543 с.
50. Чекан Ю. І. Інтонанційна практика: сутність і структура / Юрій Чекан // Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського. – Вип. 80 : Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи : зб. наук. статей. – К., 2009. – С. 128 – 144.
51. Черкаський М.Л. Українські народні інструменти. - К.: ДАККіМ . – 2005. – 262 с.
52. Шамаєва К.І. Музична освіта в Україні в першій половині XIX століття. - К.: 1996.- 110 с.
53. Щепакін В. Н. Чеські музиканти в Україні / В. Щепакін. – Харків : ХДАК, 2005. – 247 с.

54. Щербаківський Д. Оркестри, хори і капели на Україні за панщини / Д. Щербаківський // Музика. – 1924. – №7–9, 10–12.
55. Юдкин И. Н. Профессиональное искусство в системе художественно-творческой активности масс / Игорь Юдкин // Социалистическая культура и художественная активность масс. – К. : Наук. думка, 1984. – С. 192 – 257